

comentaris literaris

per Josep Palomero i José Miguel Segura

**DE BARCELONA A
LA BRETAÑA FRANCESA**

de **Luisa Carnés** | Edició: **Antonio Plaza**
Editorial: **Renacimiento**
Valencia de la Concepción, 2017
Pàgines 220

La vida de l'escriptora madrilenya Luisa Carnés, com la de tantes altres persones de la seua generació, estigué marcada per la guerra civil, que va esclatar quan tenia trenta-un anys i era

redactora de la CIAP (Compañía Ibero-americana de Publicaciones), la gran editorial republicana. Autora de contes i narracions, la seua primera novel·la fou *Tea Rooms*, protagonitzada per la cambrera d'una teteria i basada en la seua experiència personal. Militant del PCE, quan el govern de la República s'instal·là a València durant la guerra, Carnés també es desplaçà a la capital del Túria, on col·laborà en *Frente Rojo* i *Mundo Obrero*. Passà posteriorment a Barcelona i finalment creuà la frontera francesa i adquirí la condició de refugiada fins que va embarcar en el Veen-dam cap a Mèxic, on va morir el 1964 en un accident.

Bona escriptora, Carnés escrigué en l'exili les seues memòries d'eixos anys tan convulsos, amb la sinceritat i objectivitat pròpies d'un reportatge. En les seues pàgines relata en primera persona les terribles condicions d'aquell èxode massiu i l'angoixa de les refugiades en un alberg de la Bretanya. L'edició es complementa amb el relat *La hora del odio*. **JP**

**HIPERCULTURALIDAD.
Cultura y globalización**de **Byung-Chul Han**

Traducció: **Florencia Gaillour**
Editorial: **Herder**
Barcelona, 2018 | Pàgines 122

Des de la publicació el 2012 de *La sociedad del cansancio*, el professor Byung-Chul Han s'ha anat convertint el llibre a llibre en tota una referència per als que sentim cert grau d'interès en la reflexió filosòfica, sociològica, cultural, política, etc., entorn de la tan gastada postmodernitat.

HiperCulturalidad és, potser, el treball del pensador sud-coreà establert a Alemanya més explícitament centrat en aquest tipus de temes i, més concretament, en l'afany per arribar a una definició-caracterització de la cultura dels nostres dies dins el marc històric de l'anomenada globalització postmoderna. Per a això, se centra en els vint capítols que conformen el volum en altres tants aspectes que es jutgen com a característics o definitoris de l'actual suposada cultura globalitzada o Hipercultura. I en cada un d'ells utilitza com a punts de partida altres tants conceptes *ad hoc* de pensadors com Martin Heidegger, Hegel, Herder, Ted Nelson, Vilém Flusser, George Ritzer, HK Bhabha, Deleuze, Nietzsche, Walter Benjamin, Nigel Barley, Umberto Eco, Zygmunt Bauman, Kant o Franz Kafka, per exemple per arribar a un «model conceptual que sigui capaç de comprendre la dinàmica de la cultura d'avui». En aquest sentit, una de les idees més desenvolupades en aquest treball és

la diferenciació d'allò que és hipercultural enfront d'altres conceptes procedents de la modernitat com allò transcultural, intercultural o multicultural, en què les nocions del temps i de l'espai estaven encara en vigor abans de la seua actual dissolució, fragmentació i subjectivació.

La hiperculturalitat o cultura de la globalització ens converteix a tots, segons el pensador Byung-Chul Han, en turistes culturals desproveïts de camins apriorístics que donen sentit al nostre trànsit en un «aquí» i un «ara» constant, on aquestes idees no remetien més que a altres «aquí» i «ara» en què l'experiència cultural ha perdut la seua aura transcendent i significacional. Per a l'autor d'aquest treball «la hiperculturalitat descriu la cultura de l'avui, (...) pressuposa determinats processos històrics, socioculturals, tècnics o medials i està, a més, vinculada a una experiència particular de l'espai i del temps, a una forma especial de la formació de la identitat i de la percepció que abans no existien».

Àrdua tasca la que es planteja, sens dubte, l'autor d'aquest breu però substancial treball per a intentar una caracterització d'aquesta nova cultura globalitzada «sense centre, sense Déu i sense cap» amb una estructura rizomàtica construïda sobre els principis de l'excrecència i la dispersió i conduent a una nova manera de saber, de pensar, de viure, de creure i d'estar al món. **JMSR**

**DESDE LA CAPITAL
DE LA REPÚBLICA**

Edició: **Sergio Valero Gómez**
i **Marta García Carrión**
Editorial: **PUV, Universitat de València**
València, 2018 | Pàgines 415

Amb motiu dels hui-tanta anys transcorreguts des que la ciutat de València fou capital de la República (del 6 de novembre de 1936 al 31 d'octubre de 1937), els editors d'aquesta

miscel·lània sobre la guerra civil han reunit un conjunt de vint treballs distribuïts en cinc apartats, els quals conformen un calidoscopi d'anàlisis i interpretacions sobre aquella contesa amb estudis sobre la política (5 treballs), les identitats nacionals (3), l'educació, la cultura i l'oci (5), l'activitat en les reraguardes (4) i els records de la guerra (3).

Com indiquen els editors, en bastants d'eixos treballs s'ha prestat més atenció a les noves aportacions sobre la realitat regional i local, que aporten dades molt interessants sobre la climatologia, els cultius, l'abastiment i el transport. Aquesta metodologia permet la comprensió dels fets des de baix cap a dalt, els interrelaciona més estretament i facilita la comprensió de la vida quotidiana. Els diferents col·laboradors han aportat noves dades sobre els processos revolucionaris de la reraguarda, la situació de l'educació i la cultura, els aspectes militars, les relacions internacionals, la repressió i la violència, la memòria dels fets i la construcció posterior dels discursos factuais. **JP**

destaquem...

Chejfec explora i actualitza la seua pròpia memòria narrativa

«La literatura és temps», em va dir una vegada **Sergio Chejfec** arran d'una xerrada que vam mantenir amb motiu de la publicació del seu breu i exquisit assaig *Últimas noticias de la escritura* (**Jekyll & Jill**). Pocs autors actuals personifiquen a la perfecció aquesta afirmació com l'autor argentí. La literatura de Chejfec requereix el seu temps, per a ser llegida, valorada, experimentada... La seua escriptura precisa d'una lectura pausada, *de a poco*, per a poder veure i saber valorar íntegrament el mestratge que resideix en ella. Això és una cosa que he pogut comprovar al llarg dels últims anys en diverses de les seues obres, i després de l'entrevista que em va concedir va quedar palés, en el meu cas, que la seua manera d'entendre la literatura té molt a veure amb armar una memòria o amb dur a terme un exercici d'actualització d'una memòria, idea que torno a trobar-me en *5 (Cinco y nota)*, obra que apareix novament en el segell sara-gossà que dirigeix **Víctor Gomollón**.

Aquest llibre, com podrà comprovar el lector que s'acosti a ell, conté dues parts, diferenciades però que estan íntimament lligades. D'una banda, i en primera instància, ens trobem amb 'Cinco', compendi de breus relats —o, millor dit, un relat entretallat, fragmentat— en els quals Chejfec ens presenta a un singular personatge que deambula per una ciutat desconeguda per a ell i en la qual es va trobant amb altres individus una miqueta estranys, configurant així una atmosfera xocant en la qual se succeeixen accions variades i, per què no dir-ho, irracionals.

Pel que sembla, aquest text va ser escrit per Chejfec fa anys, i ara afegeix un altre text, que titula 'Notas' i amb el qual pretén, en certa manera, explicar el procés d'escriptura de 'Cinco'. Aquí juga un paper de vital importància aquest «talismán equivoc», com ell ho denomina, el seu ja cèlebre quadern verd —protagonista d'*Últimas noticias de la escritura*— en el qual ressalta el valor de l'escriptura manual,

així com el poder, la nostàlgia o l'oblit de la paraula. I és, precisament aquí, en 'Notas', quan tornem a sorprendre'ns —almenys jo em vaig sorprendre— d'aquesta facilitat que l'argentí té per a crear una història a partir del desenvolupament mateix d'aquesta mateixa història. Dit d'una altra manera, tornem a aquesta idea de memòria o desmemòria, de reajustament de la memòria, d'una interpretació de la memòria.

Chejfec recorda amb el seu particular estil harmoniós, amb el seu enriquit i depurat llenguatge, l'estada en una d'aquestes típiques residències d'escriptors a principis de la dècada dels 90. Com el mateix autor remarca, sempre va voler reescriure la història que va cobrar vida durant aquest període —'Cinco'—, però en lloc d'això, va optar per reflexionar sobre aquells dies, donant motiu a una nova narració molt més complexa, més atractiva al meu parer per la tensió que es genera entorn del record —en el pròleg ja ens diu que «no es pot saber si és veritat»—, el pensament i la dimensió pròpia d'un llibre que, amb el temps, s'ha transformat o mutat en un número conclusiu. Una vegada més, Sergio Chejfec em captiva. **≡**

Eric Gras

5

de **Sergio Chejfec**
Editorial: **Jekyll & Jill**
Saragossa, 2019
Pàgines 184
Narrativa contemporània